

Dosarul nr. 2ra-1045/23
2-22084168-01-2ra-26072023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Jud: Al. Sandu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: A. Pahopol, Iu. Cotruță, R. Pulbere)

Î N C H E I E R E

28 martie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Ion Malanciuc

examinând chestiunea cu privire la admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de către Vadim Cemîrtan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare a cauzei civile în termen rezonabil, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea de apel declarată de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 10 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 14 iunie 2022, Vadim Cemîrtan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare a cauzei civile în termen rezonabil, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, la 10 ianuarie 2017 a înaintat acțiune împotriva Ministerului Apărării al RM cu privire la anularea actului administrativ, anularea ordinului de sancțiune disciplinară și restabilirea în funcția deținută anterior.

A menționat reclamantul că, conform legislației în vigoare, cauzele cu privire la restabilirea în funcție se examinează în termen de o lună, dar nu într-un termen de 5 ani și o lună, prin ce i s-a încălcat dreptul la judecare în termen rezonabil a cauzei, or, termenul menționat constituie o perioadă excesiv de îndelungată, în interiorul căruia a suportat suferințe fizice, psihice și morale, deoarece fiind miliar, ofițer, întotdeauna a îndeplinit conștiincios serviciul militar, dar fiind degradat în funcție, autoritatea sa în fața subalternilor a fost subminată, afară de aceasta din cauza că i-a fost micșorat salariul a suferit întreaga sa familie.

Astfel, reclamantul a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, încasarea din contul Ministerului Justiției al RM în beneficiul său a prejudiciului moral cauzat de încălcarea dreptului la judecare în termen

rezonabil a cauzei în sumă de 100 000 de lei, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 10 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de către Vadim Cemîrtan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare a cauzei civile în termen rezonabil, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată. S-a constatat faptul încălcării dreptului lui Vadim Cemîrtan la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile nr.3-32/2017, privind anularea ordinului de sancționare și restabilirea în funcție, examinat pe perioada 10 ianuarie 2017 – 24 februarie 2022. S-a încasat la Bugetul de Stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Vadim Cemîrtan prejudiciul moral în mărime de 25 000 de lei cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei nr. 3-32/2017. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată (f.d.110).

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a constatat că, cauza civilă nr. 3-32/2017, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vadim Cemîrtan împotriva Ministerului Apărării al RM cu privire la recunoașterea neîntemeiată a refuzului nr.11/4 din 3 ianuarie 2017, anularea ordinului nr. 566 din 26 octombrie 2016, restabilirea în funcția deținută anterior, încasarea cheltuielilor de judecată, a fost dedusă judecății o perioadă excesiv de îndelungată, și anume 10 ianuarie 2017 – 24 februarie 2022.

Reieșind din circumstanțele reținute și criteriile de apreciere a satisfacției echitabile, instanța a considerat că mărimea prejudiciului moral de 25 000 de lei, din suma de 100 000 de lei solicitată, este una justificată și se datorează faptului că Vadim Cemîrtan în cadrul examinării cauzei civile, nu a înaintat instanței de judecată cereri de urgentare a examinării cauzei, dar a ales o cale de pasivitate și o aprobare tacită a acțiunilor întreprinse de către autoritatea judecătorească și părțile implicate în proces.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 12 octombrie 2022, Ministerului Justiției al RM, a declarat apel nemotivat (f.d.113), iar la 17 noiembrie 2023 a depus motivare apelului (f.d.1121/126), împotriva hotărârii din 10 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii civile intentate la cererea de chemare în judecată înaintată de către Vadim Cemîrtan împotriva Ministerului Justiției al RM, cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare a cauzei civile în termen rezonabil, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel declarată de Ministerul Justiției al RM și s-a menținut hotărârea din 10 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d.161).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, examinarea cauzei civile invocate de reclamant/intimat a început la 10 ianuarie 2017 atunci când s-a adresat cu acțiune în judecată și a fost finalizată la 24 februarie 2022, data la care s-a emis decizia Curții Supreme de Justiție prin care s-a respins recursul depus de către Vadim Cemîrtan și s-a menținut decizia din 16 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a menținut hotărârea din 11 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Astfel, instanța de apel reține ca fiind corectă concluzia primei instanțe referitor la dreptul reclamantului de a înainta prezenta acțiune în baza Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, or, cu certitudine cauza civilă, nr. 3-32/2017, la cererea înaintată de Vadim

Cemîrtan împotriva Ministerului Apărării al RM cu privire la recunoașterea neîntemeiată a refuzului nr.11/4 din 03 ianuarie 2017, anularea ordinului nr. 566 din 26 octombrie 2016, restabilirea în funcția deținută anterior, încasarea cheltuielilor de judecată, a fost dedusă judecății o perioadă excesiv de îndelungată, și anume 10 ianuarie 2017 – 24 februarie 2022.

Cu referire la mărimea prejudiciului moral încasat de prima instanță prin hotărârea contestată, instanța de apel analizând prevederile art. 2036 alin. (1) și (2) art. 2036 din Codul civil, art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 a conchis că, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

În temeiul jurisprudenței CEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Respectiv, în litigiul dedus judecății, instanța de apel a considerat întemeiat raționamentul instanței de fond, prin care a constatat că, mărimea prejudiciului moral de 25 000 de lei, din suma de 100 000 de lei solicitată, este una justificată și se datorează faptului că Vadim Cemîrtan în cadrul examinării cauzei civile, nu a înaintat instanței de judecată cereri de urgentare a examinării cauzei, dar a ales o cale de pasivitate și o aprobare tacită a acțiunilor întreprinse de către autoritatea judecătorească și părțile implicate în proces.

Prin urmare, instanța de apel a respins afirmațiile apelantului Ministerul Justiției al RM cu privire la faptul că instanța de fond neîntemeiat a dispus încasarea din contul bugetului de stat a acestui prejudiciu, or, la caz s-a stabilit cu certitudine întrunirea condițiile de reparare a prejudiciului prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, iar simpla constatare a încălcării dreptului nu va răspunde criteriului echității.

Totodată, cu titlu secundar, instanța de apel a constatat că, argumentele invocate în cererea de apel, în esența lor, sânt similare argumentelor invocate în instanța de fond, care au fost deja supuse examinării și aprecierii juste de către instanța de fond prin prisma art. 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și respectiv nu urmează a fi reiterate în ordine de apel, iar actele normative vizate au fost interpretate și aplicate elocvent de instanța de fond prin prisma circumstanțelor importante ale cauzei.

La 12 iulie 2023, Ministerul Justiției al RM, a declarat recurs împotriva deciziei din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și a hotărârii din 10 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii depuse de Vadim Cemîrtan (f.d.174/178).

În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță cât și instanța de apel, suplimentar invocându-se că instanțele judecătorești ierarhic inferioare au interpretat și aplicat în mod eronat normele de drept material, precum și că nu au luat în considerație circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii pe care le consideră constatăte și nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 11 aprilie 2023.

Totodată, potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc nr.6567 (f.d. 171), la 06 iulie 2023, Curtea de Apel Chișinău a expediat părților, prin intermediul oficiului poștal, copia deciziei integrale din 11 aprilie 2023, însă, date privind recepționarea acesteia lipsesc la dosar.

Astfel, recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM, la 12 iulie 2023, împotriva deciziei din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, se consideră depus în termenul stabilit de lege.

La 05 iulie 2023, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul oficiului poștal, a expediat în adresa intimatului Vadim Cemîrtan, copia recursului declarat de către Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d.182).

Prin referința depusă la 08 septembrie 2023, Vadim Cemîrtan, reprezentat de avocatul Valeriu Pelin a solicitat respingerea recursului declarat de către Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 11 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, ca inadmisibil și neîntemeiat cu menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe și deciziei instanței de apel (f.d.185/189).

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului declarat de către Ministerul Justiției al RM, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul inadmisibil, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, 12 iulie 2023, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau

aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului.

Din analiza recursului declarat rezultă că, Ministerul Justiției al RM, a invocat temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data de 12 iulie 2023.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând că recurentul a făcut trimitere la temeiul de drept prevăzut de art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, normă citată supra, nu a stabilit interpretarea în mod eronat a legii de către instanța judecătorească.

În context, Completul de judecată constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM, nu rezultă că instanța de apel a apreciat arbitrar probele.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru

un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art.433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art.440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc